

Ha a báb megmozdul, vele mozdul a lélek is

Aki a sötét Tiszazugból veselkedik neki a világnak, az sosem fáradhat el. Akár a bohóc maszkját ölti magára, akár a tengerentúli magyaroknak versel, akár bábdarabot rendez, Szíki Károly nekifeszül minden feladatnak. Az egri Harlekin Báb-színház igazgatója a közelmúltban vehette át a Magyar Köztársasági Arany Érdemkeresztet.

PALÁGYI EDIT

Szíki Károly sorsa akkor fordult nagyot, amikor ellenszegült a tiszaföldvári család hagyománynak, és nem a szobafestőszakmát választotta. Inkább a cipőipart tanulni ki, s a kecskeméti cipőgyárban már az üzemnépszerűség vitte, amikor – félig tréfából – jelentkezett a Színművészeti Főiskolára. Előtanulmányokkal ugyan nem büszkélkedhetett, leszámítva a szőlőtábla végében hallgatott klasszikus zenedarabokat. A felvételi után mégis a kiválasztottak közé került, s a főiskoláról a nagy öregek, – Mensáros László, Márkus László – tanácsait vitte magával. Hogy mindig a legjobbakhoz mérte

ARCHIV FELVÉTEL

Szíki Károly, a Harlekin igazgatója

magát, ez olykor keserű perceket is okozott. Mégis úgy hitte, ha a maga problémáival megküzd, fel tudja venni a harcot a világgal. Miután a cipőipari mellé a színészi diplomát is megszerezte, mindjárt főszerepeket kapott a debreceni színházban: hol Hamlet öltözetébe bújt, hol Lear király bolondjának sipkáját vette magára. Az egri színpad következett aztán, ahol egy évtizeden át úgyszólván bőrére forrt a fekete jelmez, hiszen legtöbbször ördögöt, halált vagy szomorú bohócot játszott. Minden feladatának nekifeszült, nem nyugodott, amíg rá nem talált a szerep igazára.

Amikor meglelte a megoldást, új kihívás után nézett.

Voltak évek, amikor nem érte be a színészkedéssel. Versekert mondott, de azt is tudni akarta, milyen táj szülte a költeményeket, s milyen ember, aki a rímeket írta. Öreg autója falta a kilométereket, ahogy sorra látogatta az erdélyi költőket, írókat. Megtanulta, hogyan beszélgetnek éjjelente a határon túl rekedtek, a lehallgatókészüléket becsapva, az írógép kattogása vagy a rádió zaja mögé rejtve a szavakat. Felkerekedett aztán távolabbra: amerikai honfitársainkhoz vitte az irodalmat, játszott és rendezett New York magyar színházában. Néha ugyan úgy érezte, túl sok, amibe belefog, mégis hajtotta a nyugtalanság és a tettvágy. Jegyzetfüzetet, fényképezőgépet ragadott, s dokumentált mindent, amit látott. Amerikás magyarok keserédes mosolyát, erdélyi néni keze ezer ráncsal barázdált arcát. Dokumentumfilmet forgatott az ötvenhatos magyarokról, majd színdarabot írt Szendrey Júliáról. Bizonyítási vágy is hajtotta az újabb erőpróbákra, hiszen előfordult, hogy nyúl farknyi szerepeket kapott az egri színházban. Mivel nem kívánta eljátszani a „harmadik ajtónállót”, arra gondolt, a „szomszédvárbán” próbál szerencsét.

– Ha egy bábót megmozdítasz, mintha vele mozdulna a lelked. S engem a műfaj misztikuma érdekelt – mesél Szíki Károly arról, hogyan talált rá a bábszínházra, melynek mágiáját, varázslatát mindig is érezte az emberek. A középkorban például tiltott volt a báb-

bozás, úgy sejtették, természetfeletti erők előhívására képes: ha megelevenítették a halott földesurat, visszatér...

Az egri bábszínház új igazgatója öt éve a tőle megszokott lendülettel látott munkához. Az volt a feladata, hogy önálló társulattá kövacsolja a Harlekint, mely korábban a Gárdonyi Géza Színház tagozataként működött. Ugyan a huszonkét tagú egri társulat a harmadából tartja fenn magát, mint egy nagyobb város hasonló méretű bábszínháza, mégis neves tervezőket, rendezőket nyerne a meg darabjaikhoz.

Háromszáznál is több előadást tartanak egy évadban, tavaly harmincöt ezer ifjú néző tapsolt produkcióiknak. Gyakorta bemutatkoznak külföldi fesztiválokon, pünkösdkor pedig ők látták vendégül a határon túli kollégáikat. A háromnapos rendezvényre Erdélyből, Felvidékről és Kárpátaljáról is érkeztek együttesek. Nem csupán az apróságoknak játszanak az egri bábszínházban, inkább amolyan családi színházba invitálják a nagyrde-műt, ahol a kamaszok és a felnőttek sem unatkoznak. Az idei évadban a Brémai muzsikusokat, a Ludas Matyit, a Hófehérkét viszik színpadra.

A direktor nemcsak szervez és rendez, néhány darabban maga is fellép. Szíki Károly úgy érzi, most teljes az élete, mert átfogó művészi munkát végezhet. Úgy gyűrközik neki az igazgatói hivatásnak, mint egy komoly szerepnek. S egy valódi színész mindig elemében van, ha talpa alatt érzi a világot jelentő deszkákat.